

Prinsesjes en paleizen

Hoe vind je het huis dat je gelukkig maakt? Schrijfster Franca Treur (De woongroep) over ondoordachte beslissingen, vervreemding en waarom het zo moeilijk is je ergens te settelen.

FRANCA TREUR

Als je in de krant schrijft dat je in Barcelona gaat wonen, moet je gaan ook, vindt een vriend.

Ik moet denken aan een andere vriend. Jaren geleden had hij zijn droomhuis gevonden, een huis met een stukje grond. Hij was erlangs gekomen op de fiets, het stond leeg. Uitzinnig van vreugde om de buitenkans had hij een bod gedaan, de sleutel te leen gekregen en in een hanenbalk gekerfd: 'Hier gaan x, y en z wonen'. Waar ik x, y, z, schrijf, schreef hij zijn eigen naam, die van zijn vriendin en die van zijn dochter. Toen het kerven klaar was en hij die woorden overlas, werd het opeens te echt. In paniek trok hij het bod weer in. Nog steeds woont hij met zijn gezin in een huurhuis.

Tot slot stel ik nog één vriend aan u voor, een kunstenaar die graag wilde settelen, 'omdat het leven dan pas echt begint'. Het probleem: hij was een mopperkont en waar hij woonde, daar deugde nooit iets. Omdat er niet genoeg redenen waren om ergens te blijven, trok hij maar weer verder, smachtend naar een geliefde die voor haar carrière aan een vaste standplaats gebonden zou zijn.

Wat is er eigenlijk zo moeilijk aan settelen?

Ik ben thuis waar mijn laptop is, heb ik onlangs in een interview gezegd. Toen ik het terug las, stelde ik mezelf de dreinerige vragen die kinderen elkaar stellen: ook als die laptop in de rimboe staat? Of in het oosten van Oekraïne? Ook als die op een Jan des Bouvrie-tafel staat, in een verkeersdrempelbuurt met twee

plastic bakken in de plavuizen vensterbank, met in die bakken plastic planten?

En nu het antwoord drie keer nee is, hoe vind je het huis dat je wel gelukkig maakt?

Er zijn mensen die het leuk vinden op Funda naar huizen te kijken, ook al hebben ze er geen nodig. Een foto van een leegstaand huis brengt hun verbeelding op hol. Ze kunnen er hun eigen meubels zien staan (of meubels uit hun favoriete winkel). Niet hun rommeltjes, alleen de mooie spullen. Ze vullen het lege huis met het beste dat ze hebben, het beste van zichzelf, een jongere versie misschien, toen de grote fouten nog niet waren gemaakt. Ze vullen het met de ideale versies van hun huisgenoten, met alternatieve huisgenoten of misschien laten ze dit keer de huisgenoten maar helemaal weg. Ze stellen zichzelf voor met een biertje op het balkon en al dan niet iemand die hun daarbij vol op de mond pakt.

Een huis is meer dan een plek met een dak, een douche en een plee, een huis is een bestemming.

Wonderlijk genoeg stemmen de Fundaverslaafden die ik ken hun dromen af op het in principe mogelijke. Allemaal doen ze aan een maximumprijs en er bestaat nauwelijks neiging dat maximum los te laten, om boven het mogelijke te dromen, ook al kijken ze alleen maar voor de grap. De grap schuilt namelijk in het 'Kijk, dit zou ik kunnen hebben'. Alleen kinderen dromen nog dat ze prinsesjes zijn en paleizen zullen bezitten.

Zelf ben ik pas met Funda begonnen toen ik research deed voor mijn roman De woongroep. Ik zocht naar nieuwbouwhuizen in Amsterdam Nieuw-West, die niet gebouwd zijn om naar te kijken, maar om je er in uit te breiden.

'Misschien ziet hij de lelijkheid er

niet van in,' denkt hoofdpersoon Elenoor over haar vriend die haar afschuw totaal niet deelt. 'Als je het niet ziet, word je er ook niet door in verlegenheid gebracht.'

Nu ik mijn huis over een tijdje uit moet en het kijken op Funda niet meer puur voor de grap is, vind ik het veel minder leuk. Want, oké, geen nieuwbouwrijtjeshuis voor mij, maar wat dan wel? Een huisje in een bos? Of toch een appartement in Amsterdam?

Van grote keuzes vinden we het prettig als de omstandigheden ze voor ons nemen. Omstandigheden die we later de schuld ervan kunnen geven als het gekozen toch niet optimaal blijkt te zijn. Maar ik heb geen ankers in de vorm van een kantoor waar ik elke dag naar toe moet of in de vorm van een partner die elke dag naar een kantoor toe moet.

Hoe zoek je gericht als de buurt of het aantal kamers je weinig kan schelen, als je alleen wat criteria hebt voor wat betreft de sfeer, criteria die niet in een zoekmachine gaan?

Als er veel huizen zijn die op zich wel wat hebben, geldt als kompas je innerlijke droomhuis. Ze zeggen dat het lijkt op het huis uit je kindertijd, maar het mijne staat niet achter een rij knotwilgen op het platteland van mijn jeugd, en misschien is dat wel het hele probleem.

Mijn droomhuis is licht, bevindt zich op de bovenste verdieping van een markant hoog gebouw, heeft een balkon op het zuiden, en als ik daar zit te schrijven, krijg ik er niet 24/7 André Hazes bij. De buurt is niet per se mooi en aangeharkt, maar heeft wel sfeer en er zijn een paar oude bomen die al veel hebben meegemaakt.

En op zich mogen dat ook best palmbomen zijn. Want hé, ik hou van licht en zon, waarom dan niet over de grens gekeken?

Tegenwoordig kijk ik behalve op Funda dus ook wel eens op Tucasa. En op het moment dat ik dit schrijf, logeer ik in een buitenwijk van Barcelona om te kijken of ik me hier thuis kan voelen. Een wijk waar vanaf elk balkon, inclusief het mijne, de vlag van de Catalaanse onafhankelijkheids-beweging fel wappert in de wind.

Maar waarom zou een Nederlander zich in zo'n chauvinistisch deel van Spanje vestigen als er niet meer aanleiding is dan nieuwsgierigheid, een goede vliegverbinding met Nederland en de zon die er lekker vaak schijnt?

Wie gehecht is aan zijn streek, de Blut und Boden-aanhan-ger in dat opzicht als extreme, beantwoordt de vraag 'waar te settelen' met een uit volle borst gezongen hymne. Uiteraard maakt ook bij mij het Nederlanderschap deel uit van mijn identiteit en daarbij ben ik bijzonder gehecht aan de taal waarin ik schrijf. In veel opzichten is het hier bovendien prettig en comfortabel, maar het blijft toch toeval waar een mens wordt geboren.

Waar een boer, van generatie op generatie door het directe contact met de grond, geaard is in de streek waar hij leeft, ben ik op dit moment een fladderende vogel, die op geen enkele manier geworteld is in de stad die hij aandoet, maar kennelijk ook niet genoeg in zijn eigen stad, anders zou hij hier niet naartoe zijn gevlogen. Reflecteren op 'thuis zijn' zoals ik nu doe, houdt automatisch al vervreemding in.

Misschien is het wel heel Nederlands zo veel belang te hechten aan een huis. Als een Amerikaan wordt ontslagen, houdt hij een garage sale, pakt zijn auto en rijdt desnoods van oost naar west om het daar te gaan proberen, met een inboedel uit weer iemand anders z'n garage. Wie in Nederland zijn baan verliest, schrijft sollicitatiebrieven, blijft zitten waar hij zit en vraagt desnoods een uitkering aan.

Boven alles is het 'hier of daar' een

typisch middenklassedilemma. De minima komen er niet aan toe en de rijken kopen een pied-à -terre in Nederland én in het buitenland.

Volgens de Amerikaanse politiek filosoof Robert E. Goodin is moeite met settelen vooral te verklaren uit het feit dat het wordt geassocieerd met 'opgeven'. In On settling stelt hij me dan ook meteen al gerust: niets hoeft voor altijd te zijn. En: door sommige dingen vast te leggen, kun je je juist beter concentreren op andere.

Maar ik denk helemaal niet in termen van 'opgeven' als ik zoek naar een plek om me te vestigen. Ik denk eerder in termen van 'geen fouten' maken. Het leven is te kort om het te besteden aan onnodige bureaucratie en kosten, en vooral: ergens te moeten zijn waar je allang weer weg had willen zijn.

Zeker, ik voel de aantrekkingskracht van het niet zo moeilijk doen. Die voel ik juist heel sterk. Maar ik heb ook van dichtbij de nadelen gezien van ondoordachte beslissingen. Het voelt op het moment misschien lekker vrij. Maar uit zo'n vrije mentaliteit komen dingen voort waaraan je vervolgens nog heel lang vast zit.

Stel, ik had dit appartement in Barcelona gekocht. Het is in een leuke wijk, relatief bovenin in een sfeervol hoog gebouw, en met veel ramen met uitzicht, waarop ik via de foto's op Airbnb meteen verliefd werd. Achter mijn computer in Nederland zag ik me hier al helemaal gelukkig zijn.

Naar Spaans gebruik zijn er verder naar binnen nog twee vertrekken waar de zon niet komt. In plaats van vensters op de buitenwereld, zijn daar overal spiegels, zodat ik er geen stap kan zetten, zonder mezelf te zien, terwijl ik naar een boek loop te zoeken onder het bed, of als ik iets uit mijn koffer pak. Het zijn de ramen die me hier doen dromen, maar de spiegels maken me reflectief.

Ik installeerde me hier op

vrijdagavond, knorrend van plezier. Maar 's nachts lag ik te luisteren naar het doef doef doef van Spaanse jongenskamers vol Amerikaanse muziek, en pal naast me woont een familie, die, aan de ruziënde stemmen en het slaan met deuren te horen, voor het beperkte oppervlak uit veel te veel personen bestaat. Na een paar dagen vind ik het makkelijker van Spanjaarden in het algemeen te houden dan van mijn Spaanse burens.

De grootste verrassing kwam op maandagmorgen, toen ik wakker werd van doordringend gedril en geboor. Ik bleek pal naast de grootste, verdekt opgestelde bouwput van het stadsdeel te wonen.

Als 's avonds de drillers en de betonboor ermee ophouden, vind ik dat ik wel een pauze heb verdiend. Ik zet een schaal met grote aardbeien op mijn zonovergoten dakterras. Je ergens thuisvoelen begint met de plaatselijke gewoonten overnemen en ik had een mooie donkere vrouw in de metro ze zien eten. Gulzig, het klonk alsof ze appels at. Ze droeg een minirok en zat wijdbeens, de boodschappen tussen haar dijen.

Voor een Spanjaard die schuin boven me woont, is uitgerekend dít het moment dat hij iets moet repareren aan de buitenste rand van zijn zonnenscherm, het deel dat boven mijn terras hangt.

Het is een heldere nacht. De sterren en de maan steken scherp af tegen de donkere lucht. Hoe kan de lucht hier zo donker zijn, recht boven een miljoenenstad? Morgen vertrek ik hier. Ik hoor de burens zappen van kanaal naar kanaal.

Intussen hebben de mieren de keuken overgenomen, en de schimmels de douche. Ik ben klaar met het versleten, plakkerige zeil op de vloer. Ik ben er klaar mee dat er geen warm water is om af te wassen en dat het glazen planchet bij de douche veel te dicht boven het wasbakje zit, zodat je er onmogelijk je tanden kunt poetsen.

Maar staand voor de grote raampartij herinner ik me wat ik hierin zag, toen ik op internet naar de foto's keek. Op die foto's was dit huis mijn droomhuis. Dat is het na deze vijf dagen niet meer. Wel denk ik er vanachter dit raam in de verte eentje te zien.